

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2004-06-23

Närvarande: f.d. justitierådet Staffan Magnusson, f.d. regeringsrådet Leif Lindstam och justitierådet Nina Pripp.

Enligt en lagrådsremiss den 10 juni 2004 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal,
2. lag om ändring i lagen (1927:77) om försäkringsavtal,
3. lag om ändring i konsumenttjänstlagen (1985:716),
4. lag om ändring i konsumentköplagen (1990:932),
5. lag om ändring i lagen (1990:1183) om tillfällig försäljning,
6. lag om ändring i lagen (1991:351) om handelsagentur.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Jonas Högström.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

I lagrådsremissen föreslås en ny lag om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal, som skall ersätta den nuvarande lagen med samma namn (SFS 2000:274).

Sakligt sett innebär det remitterade förslaget framför allt att den nuvarande lagstiftningen byggs ut med bestämmelser om distansavtal beträffande finansiella tjänster och finansiella instrument. Genom dessa bestämmelser genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/65/EG av den 23 september 2002 om distansförsäljning

av finansiella tjänster till konsumenter och om ändring av rådets direktiv 90/619/EEG samt direktiven 97/7/EG och 98/27/EG.

Utöver bestämmelserna om distansavtal på finansområdet innehåller den nya lagen, liksom den nuvarande, regler om dels distansavtal om varor och icke finansiella tjänster, dels hemförsäljningsavtal. Dessa regler, som även de bygger på EG-direktiv, är i sak så gott som helt oförändrade.

Den föreslagna lagen har emellertid fått en annan struktur än den nuvarande. De olika avtalstyperna hålls isär och behandlas i princip uttömmande i var sitt kapitel.

Den valda strukturen har medfört en mängd upprepningar av olika bestämmelser. Denna nackdel uppvägs emellertid av att lagtexten, jämfört med den nuvarande, är mer överskådlig och att den nya lagen därmed får antas bli lättare att tillämpa. Lagrådet anser därför att uppbyggnaden får godtas.

De nya reglerna om distansavtal på finansområdet är mycket detaljerade och bitvis komplicerade. Detta är i allt väsentligt en följd av anpassningen till det bakomliggande EG-direktivet. Det framhålls i lagrådsremissen att detta direktiv, i motsats till vad som normalt är fallet i fråga om direktiv till skydd för konsumenter, till övervägande del är avsett att åstadkomma en fullharmonisering av det aktuella området. Detta kommer till uttryck i direktivets ingress (punkt 13), där det sägs att medlemsstaterna inte bör kunna besluta om andra bestämmelser än dem som fastställs i direktivet på de områden som harmoniseras, om det inte särskilt anges att detta är möjligt.

Med hänsyn till de angivna omständigheterna anser Lagrådet att de berörda lagreglerna i allt väsentligt får accepteras.

Utöver den nya lagen om distans- och hemförsäljningsavtal föreslås i lagrådsremissen bl.a. vissa ändringar i konsumentköplagen och konsumenttjänstlagen. Den viktigaste nyheten är att den tid under vilken fel på en vara eller en tjänst måste reklameras förlängs från två till tre år. Detta förslag, som utgör en kompromiss mellan olika åsikter som har förts fram under beredningen av lagrådsremissen, synes ha goda skäl för sig. En nackdel är emellertid att reklamationsfristen i konsumentköp- och konsumenttjänstlagarna kommer att skilja sig från den allmänna köplagens reklamationsfrist.

Efter de nu framförda allmänna synpunkterna går Lagrådet över till några mer detaljbetonade kommentarer.

Förslaget till lag om konsumentskydd vid distansavtal och hemförsäljningsavtal

Enligt Lagrådets mening bör lagen ges ett mer lätthanterligt namn. Den bör förslagsvis kunna kallas "distans- och hemförsäljningslag".

2 kap. 6 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om vilken information som en näringsidkare skall ge innan ett distansavtal ingås. Enligt andra stycket skall informationen ges "klart och begripligt". I författningskommentaren sägs att detta krav i vissa fall torde kunna innebära att informationen skall ges på svenska. Enligt Lagrådets mening får lagtexten tolkas så att informationen skall ges på ett språk som konsumenten förstår, vilket som huvudregel innebär svenska (jfr prop. 1999/2000:89 s. 135).

2 kap. 7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om information när ett distansavtal om en vara eller en icke finansiell tjänst har ingåtts. Enligt andra stycket punkt 2 och tredje stycket skall näringsidkaren informera konsumenten om gatuadressen till det verksamhetsställe dit konsumenten kan framställa klagomål. Enligt Lagrådets uppfattning bör bestämmelserna byggas ut, så att näringsidkaren också blir skyldig att lämna information om sitt telefonnummer eller e-postadress och sin vanliga postadress. För en konsument som vill reklamera en vara eller en tjänst torde det i allmänhet vara enklast och bekvämast att, åtminstone som ett första steg, ta kontakt med näringsidkaren per telefon eller e-post. Och när det är fråga om en skriftlig reklamation torde det i princip ligga i båda parternas intresse att konsumenten använder sig av näringsidkarens postadress, om den inte överensstämmer med gatuadressen.

3 kap 1 §

3 kap. innehåller bestämmelser om distansavtal om finansiella tjänster och finansiella instrument. Genom bestämmelserna i 3 kap. 1 § andra och tredje styckena begränsas tillämpningen av kapitlets bestämmelser. Enligt tredje stycket behöver näringsidkaren inte igen lämna information enligt 3 och 4 §§, om konsumenten inom ett år ingår ett nytt distansavtal som gäller överlåtelse av samma sorts finansiella instrument. Bestämmelsen har sin motsvarighet i art. 1.2 andra stycket i direktivet 2002/65/EG. Den gäller dock enligt direktivet generellt för avtal om finansiella tjänster och inte endast för avtal om överlåtelse av finansiella instrument. Begränsningen i den föreslagna lagen har enligt den allmänna motiveringen i lagrådsremissen (avsnitt 5.3.3) gjorts för att undvika tillämpningssvårigheter.

Enligt Lagrådets mening är det tveksamt om den av praktiska skäl gjorda begränsningen står i överensstämmelse med direktivets ut-

formning. Lagrådet förordar därför att bestämmelsen i paragrafens tredje stycke utformas i närmare överensstämmelse med direktivets regel.

Det är uppenbart att avsikten är att det nya distansavtal som avses i tredje stycket skall ingås mellan samma parter som det tidigare distansavtalet. Detta sägs också uttryckligen i art. 1.2 andra stycket i direktivet.

Med hänsyn till vad som nu har sagts förordar Lagrådet att tredje stycket ges följande lydelse:

Om parterna i ett distansavtal inom ett år ingår ett nytt distansavtal om samma slag av finansiella tjänster, behöver näringsidkaren inte på nytt lämna information enligt 3 och 4 §§.

3 kap. 3 §

I punkten 4 i paragrafens första stycke, vartill hänvisning gjorts i 4 §, har tagits in bestämmelser om näringsidkarens informationsskyldighet såvitt gäller den finansiella tjänstens eller det finansiella instrumentets pris. Bestämmelser i detta hänseende finns i art. 3.1.2 b och 3.3 första stycket b tredje strecksatsen i direktivet 2002/65/EG, men har där ett mer preciserat innehåll än den föreslagna lagtexten. Lagrådet förordar att punkten 4 utformas i närmare överensstämmelse med direktivtexten.

3 kap. 4 §

I paragrafen ges särskilda bestämmelser om informationskrav vid telefonförsäljning. Inledningsvis sägs i första stycket bl.a. att näringsidkaren i början av varje samtal skall ge information om sin identitet och om samtalets syfte. Om konsumenten uttryckligen samtycker till det, behöver näringsidkaren därutöver ge endast viss begränsad information. Hänvisning görs här till 3 § första stycket

3 – 6, 8 och 15. Med denna hänvisning saknas den i art. 3.3 första stycket b första strecksatsen i direktivet 2002/65/EG föreskrivna skyldigheten att lämna uppgift om identiteten på den person som är i kontakt med konsumenten och dennes anknytning till leverantören. En komplettering bör därför göras i paragrafen så att även denna skyldighet kommer till uttryck i lagtexten.

Lagrådet noterar att, i och med att 3 kap. 4 § första stycket hänvisar till 3 § första stycket 6, lagen kräver information som går längre än vad art. 3.3 i direktivet föreskriver.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.